

SOUSEDÉ

Historie z předminulého století Napsal Alois Jirásek

Druhého dne, bylo to na velký pátek, Březinovou na syna ještě více něco zamrzelo. Dopolnedne šli všichni do kostela "na průvod". Nesčetný zástup čekal již na něj v kostele i před kostelem. Bylo to množství lidu z vesmí a z odlehlejších, kde kostel měli. Každý přišel hlavně proto, ne aby se pomodlil, ale podíval na "umučení", na "průvod". A hle, již zástupové se počali hýbat, rozestupovati, lidé se strkali, na špičky vystupovali, krky natahovali. Od klášterské brány slyšeti křik, pusté lání a skřek. Teď vyšlo z ní několik mužů divně oblečených. Na hlavách mají helmice, na sobě sukně křiklavých barev, na nohách vysoké boty. A jak vypadají! Ten má nepravé vousty ze žíní, ten uhlím namalované. V levici třímá každý piku a po boku finčí mu na celý řemen spuštěná stará šavle husarská nebo paláš kyrysnický. To jsou zoldnéři. Jdou po dvou, zvolna, očima koulejíce a strašlivě se tváříce. — A za nimi — hle! dva pacholeci, jim podobné ustrojení, smýkli provazem uvázaným kolem pasu šlověka v dlouhé modré sukně, jenž veliký kříž nesa klopýtá a se zapotácel. Jak vypadá! Trnová koruna sedí mu na dlouhých falešných vlasech z koudele a na čele, na tváři uměle bleďe jest namalovaná na bojné řinové se krev. Pacholeci jim znovu smýkají, klonou, zlořečí mu, až bůh brání — a jiní dva ozbrojení dutkami a častým kopáním ztřápného do kroku pobízejí. Teď klesl — nemůže dál. Nejedna žena, nejedna babička na blízku stojící utírá plachetkou oči. Tu tam vzlykot se ozval, ale již udusen pustým řevem zoldnéřův a pacholkův, kteří umučěnému Kristu na nohy surově pomáhají.

Sotva že něco dále zašli, v tom ze brány vyrazilo se dvanácte mužů v divných sukních, vrátníkův a žalobné skřeky vyražejících. A jak křičeli, tak dopadaly na jejich tělo sem i tam rány uzlových, několikapraménkových dutek, jimiž se mužové ti sami bičovali.

"Mrskači! Flagellanti!" ozývalo se mezi diváky a každý tlačil se, aby je z blíзка spatřil. — Zoldnéřové a pacholeci s Kristem kříž nesoucími ku dveřím kostelním se zatáčeli a za nimi také ubírali se flagellanti, kteří nepřestávali se mrskat. Tak také zástupové lidu se hrnuli a tlačili, tak že za nedlouho průvod úplně sevřeli a ten jako by v nich zmizel. Jen klení a řev zoldnéřů a flagellantův úpení ze zástupu vyřázelo, označující, že "umučení" došlo až ku dveřím chrámovým, za nimiž hned na to zmizelo a jimiž pak valil se u hrozné mačkanici proud "pobožných," aby spatřili konec umučení.

Když pak o tom všem u Březinů po kostele rozmlouvali, mnil rozvázný konšel, že takové divadlo skoro se na velkém pátku a jmenovitě do kostela nehodí, ano jen pravou pobožnost ruší a k velikým neslušnostem svádí. — Manželka, "umučení" hájíc, jemu odporovala a čekala pomoc od nastávajícího velebného pána. Však jak se podivila, když jífík nejen s pantáťou souhlasil, ale všecko to ještě na smích obracel. Co ho srdcečně rozesmálo a co také vášnému konšeli smích na rty vyvolalo. A čím více se smál, tím více se matka mrzela, až pak nemohouce to bezbožné mluvení slyšeti, odešla.

Hod boží vřikonoční jí zas usmířil. O hrubé, majje na sobě hedvábné svatební šaty granátové barvy, draký salup a na hlavě slatý depec, odšla blízko velkého oltáře, kde převor za četné asistentce sloužil hrubou nář. Březinová málo se modlila. Písa rozbehl i hrdošti hleděla na statného syna, jemně hlátnou rochetta a drakými krajkami a krásnou

pentli tak výborně slušela. Jen jeden tu ještě jako on, z celého města jediný, jen dvě matky v celém kostele mají tu syny u oltáře, bohu sloužící, Haimanka a ona!

Za to druhého dne ráno o velikonočním pondělí! Ještě den jak náleží neprohlédli, ještě nechodili ani binovači (koledníci), kteří přece nezaspí a hodně sobě přivstanou, a již zaslechla Březinová jdouce přes dvůr vedle u sousedky veselý křik a divý smích. Zastaví se, naslouchá. Matko boží, tof není možná!

Chvátá domů podívat se na sedničku; tam lože prázdno a velebníček ten tam! Když sestoupila na síň, vrátil se jí z veselé jí ukazoval tři krásné malované vajíčka, která si na Lenoree vybinoval.

A ještě jako by nie vypravuje, že chtějí souseděmu deerku překvapiti, ale že se mu nepovedlo, ana mu jako kolčava proklouzla, až teprve na dvorku jí zastal a tam binovačkou jí trochu pohladil, aby jí mouchy neštípaly.

Nemoudrý! Jako by ani nevěděl, čím je! Kdyby se to tak ve městě nebo docela v klášteře dověděli, že Březinů majstr časné z rána chodí děvčata flákat a binovat!

"Ale milé, maminko, nebroukejte, vždyť já jinam už nepůjdu!" To ještě! Šelma chlácholil, až otec, jenž k tomu se hodil, úsměvu se neubráníl. Ale pak hlavou zakroutil.

Tou dobou vrátila se Lenorka všecka ještě zardělá ze dvorku do kuchyně, aby ostatní vajíčka "binovačům" chystaná uvařila a pěkně zbarvila. Venku na síni ozval se první koledník a jasným hlasem zanotoval:

"Ó srdce jediné
probuď mně čas!
Dejte mně vajíčko,
já půjdu zas!"

Za ním přišel druhý, třetí, pak se začali už trousiti, že sň nepřestala zvucti různými jejich kolednicami. Ti, co byli ze zámožnějších a známějších rodin, vstupovali do vnitř, aby domácí deerku pošťákali a vajíčko od ní obdrželi. Shnuko již hezky svítilo, když také Jelišvík Martinec v zeleném, vyčištěném kabátě se přihnal. Prve však nežli vstoupil, přetřel si šátkem veliké, stříbrné přisky svých střevečů.

Když mu Lenorka tři žlutá vajíčka podávala, usmál se, podíval se milostně na ni a pak zubě se, pravil:

"Já bych raději srdíčko, Lenoro —"

Děvče se zasmálo jako by zavzvonil.

"Pancíčku, já už žádné nemám," a odkvapila.

Martin vyvalil za ní oči, nevěda, na čem je. Pak strčil vejce do šosu a šoural se ven, ještě ve dveřích po tom šotku se ohlížaje.

V.

Zrovna vedle stavení Březinova stál dům Lenorečiny matky, Apoliny Peškové, již také přezdívkou "Beranka" říkali. To jméno však velmi nerada slyšela a kdo jí chtějí rozháňvat, ať jí jenom touto přezdívkou osloví.

Nade dveřmi jejího domu tyčely kolmo do vzduchu tři železné tyče vedle sebe a každá měla podobu obráceného S, hojně kováním lupením jsou ozdobena. Na vřeholku každého toho mohutného ornamentu stál kovavý kohout živými barvami natřený. Všecko to fmeslaš dlo hlásilo hospodu "u tří kohoutů" a bylo mistrovským kusem nebožtíka děda nynější hospodské, když se tu v Polici za mistra zámečnického usazoval.

Hospoda "u tří kohoutů" stávala tu ode dávna a byla široko daleko v okolí známa. O tehu nejvíce venkován se tam hrnulo, jinak to bylo zalíbené místočko přednějších sousedů, kdykoli opustili krb domácí, aby při sklenici barveného rozprávky nebo brou chvilí sobě ukřátili. Světnice, mající dřevěný

strop, její prostředkem ohromný trám podporoval, byla značně prostranná a světlá. V pravo ode dveří stála veliká tmavozelená kama, v levo pak v koutě dřevěný "šenkli," nad nímž na zdi visela černá tabule plna čárek a zkrácených jmen. — Pod tabulí ve zdi byla otevřená polička na džbánky smoláčky, pinty a sklenice vinné. Vedle té poličky stranou černala se ve zdi malinká dvířka, zavírací nevelký výklenek, v němž prý do nedávna zavřena byla veliká, skleněná pinta, do které se nalávalo jenom — městskému katovi. — Kdykoli přišel, a to bylo jen za zvláštních příležitostí, vyňali ji, nalili do ní a když vypil a odešel, zavřeli ji zase do té chráně.

Vedle velké světnice byla ještě menší, úpravnější, do které toliko páni, jako vřehostenský purkrabí, primas, klášterský doktor, městský písař a j. na víno chodili. To o "třech kohoutech" bylo známo, že v žádné hospodě není lepšího vína nežli u nich.

Byl již třetí týden po velikonočních prve uvedených. Máj na dělal a s jarem to šlo doopravdy. — Teplé paprsky sluneční zářily do prostranné šenkovny "u tří kohoutů," kdež tou dobou — bylo odpoledne — nikdo neseďal, vyjma samu hospodskou, čtoucí v nějaké postile.

Apolina Pešková byla sie letitá, vygadala však na svůj věk dosti mladě. Zevnějšku jejímu zajisté také prospíval oděv, obyčejný sje, ale úpravný a čistý. — Služ hospodská od "tří kohoutů" svou až zbytečnou ano přemrštěnou čistotností. Říkali jí také někdy žertem "cukrová." A tou byla. Jsouce jedinou deerou, zvykla na příslušné mazlení a rodiče s ní jednali opravdu jako s cukrovou. To se jí také pamatovalo až do těch jejích let. Lidé pořád ještě o ní tvrdili, že je tuze choulostivá, vyběračna, paškrtna a rozmazlenost jakousi byla též pozorovati i na její řeči.

"Kdyby byla jiného vychování měla, nebylo by to s ní a mužem jejím tak daleko došlo!" říkali moudřeji. Jiní pak dodávali:

"Ani si ho neměla brát. Ta měla mítí nějakého pána z kaneceláře a ne fmeslačka."

"Oh, je to jadérko! 'Cukrová,' ale povedená. Jak to mělo dělati dobrotu, když pořád chtěla mítí tři hlasy a muži ponechávala jenom jeden, ba někdy ani toho."

"A pak — no, už se stalo. Co nám do toho. Ale on, chudák, Pešek, kde ten se potlouká a klopýtá. — Čtu, že se tuze nemoutila, když tenkrát to vyvedl."

"Ba trápí jí to již jen proto, že jí z toho ta "Beranka" zůstala."

Tak a podobně bylo slyšeti, když tu tam hovorem o ní zavádili.

Teď už chvíli si říkala. Přestavši vstala a vyšeďši na síň, pak na zadka, volala na deeru, vřede však bez ohlasu. I vystoupila na dřevěné schody na půdu vedoucí a když na vřehu jejích stanula, ohlížela se. Ah tam — pro Boha věčného, co ta splašená holka zase tropí! Tam stojí po de střechem a průlinou v šindelech sklem pokrytou vrhá na ni nájomové slunečko jasné světlo, na ní, na knížku, kterou v rukou drží a čte, na bedny kolem a roztažené po nich bílé prádlo jakési a divně haraburdí.

To je věčtie, to děvče! Už takovou dobu odešla ze světnice a co dělá! Pešková nehlesnuvši vystoupila na půdu, zvolna se k Lenoree blížila. Ta teprve se ohlédla, když matka až u ní samé stanula.

"Co to čteš?"

"I našla jsem tu starou knížku, ležela tu na dně veliké bedny."

"Co se ti tak zalíbila? Ukáž' — a sabala po knížce."

"Snad bych si jí ani uobyla vaimla, ale tu na listu u desky, podívejte se."

A ukázala na dvě jména, vybledlým inkoustem napsaná. Matka vzala nevelkou knížku prostě v černé kůži vázanou. Uprostřed přední desky byl párem vykreslen obrys malého housky, kterou písař zajisté in originalu na desku položil a pak párem kolem

jeda, velikost její naznačil. Uvnitř toho náčrtu pak stálo: "Roku 1711 byla za 4 kr. taková žemlička." Výše nad tím: "Adam Pešek 1724" a ještě výše v samém rohu: "Václav Pešek 1689 dne —"

Ostatní nebylo lze přečísti.

"To je tatínkův a dědečkův podpis," pravila Lenorka zrak na matčinu tvář upírajíc. Matka však patrně byla málo objeven tímto potěšena. Přehlednuvši jména, podívala se na titulní list a dále do knížky, pak prudec jí zavřevši měla se k odchodu.

"Kdybys raději něčeho jiného si vaimala nežli takových ničemných škvárů. Což již dost hrýchů z nich nepošlo? — Ještě abys ty — Kdes jí našla!" náhle se otázala, obrátivši se, jako by zapomněla, co jí deera prve oznámila. Lenorka pověděla, Pešková přistoupila k bednám a jednu po druhé bedvíce prohlédla. Vřak marné bylo její hledání.

"Co je ti do lejer — holče!"

"Ale já tu knížku nehledala, já jí náhodou našla. A je po tatínkovi."

Pešková, která již stanula u schodů, na ta slova se zastavila. Ostrý pohled její stihl Lenorku, jež přísností matčinou, které se pro tuto věc nenadála, všecka překvapena za ní patřila.

"Po tatínkovi! Po čistém tatínkovi! Má z toho a my všichni, že se takových neznabožských a kacířských knížek držel, že mu byly milejší nežli já, nežli ty. — Máš naě vzpomínat! — Kdyby byl co zač, nebylo by jméno naše v lehkovážnosti a nevěšeli by na ně hanebné přezdívký."

"Ale každý říká, že byl hodný."

"Hodný, snad k jiným, ale ne ke mně. To mám za to, že jsem mu — Ale dost. Hořko vzpomínati. To ti však povídám, ať ani nehlesneš, že tu koučku zle našla, ani kmotroví ne, sie by Březinka toho pěkně užila."

Matčiny kroky na schodech dávno již zanikly a dosud stála Lenorka tam, kde prve. Hleděla před se, všecka zaražená. Dnešní prudká matčina slova, její přísná, rozhněvaná tvář, to vše jen proto, že byla řeč o otcí; nad tím Lenorka žasla. Matka nikdy jí o otcí nevypravovala. Zmínala se sie někdy, ovšem ne velmi laskavě, ale tak prudec a vášnivě jako dnes, to nikdy! Lenorku více než slova zarazel matčín hněv a neobyčejná prudkost. Z očí jí jen sršelo, hlas se jí třásl a ze všeho bylo viděti takovou nechuť, ano zášť proti otcí, jako by jí na smrt byl ublížil, jako by byl špatným, nehodným člověkem.

A přece od lidí nikdy nie zlého o něm neslyšela; ovšem a ní o něm unoho nemluvil, jen kmotr Březina někdy se o něm zmínil a kdykoliv slovem naň vzpomenu, bylo laskavé a lítostné.

"Byla ti dvě léta, když odešel," řekl jí jednou kmotříček, když se na otec sama tázala. — "Smutné se a s tebou loučil. Měl té tuze rád. Šel jsem tu noe kus s ním a pořád jen o tobě mluvil, na tebe myslil a se staral, jak s tebou bude. Nezapomeň na to, Lenorko!" Tenkrát, když to slyšela a doma v osamělém koutěčku o tom přemýšlela, dala se lítostí do pláče. Teď na ta slova zase vzpomněla a bylo jí toho třeba, nebo matka, vlastní matka památku otcovu kalí a zneuctívá! Ubohý, kdyby tak slyšel, že po patnácti letech žena jeho dosud nezapomněla, dosud mu neodpustila.

Byla toho zvláštní přičina, že Pešková tak s ostrou vyjela. Na příští neděli připadala hlavní sí titulární slavnosti bratrstva bolestné Matky Boží, o kteréž slavnosti volili se vždycky nejen mistorektor, dva assessorové, dva kutodové, dva kantoři, prokurátor šili sekretář a sakristan bratrstva, ale také dvě starší sestry. Hodnosti této dostávalo se jen nejprvejdějším učtíkům nebo manželkám panských úředníků a byla ve městě velikou otí a zvláštním významem. A významem tu, býti na rok "starší sestrou," bylo nejživějším přáním, tužbou, ano nemocí Apoliny Peškové.

(Pokračování)

PROČ JE TO
Je tak mnoho chorob, které sjevají vřadorovaly zrakostí produjících
Měkké podávají se kličnému vřivu obyčejného domácího léku

DR. PETRA HOBOKO

Protože ono jde přímo na kořen ná, nečistoty v krvi. Je připraveno z čistých zdraví prapřírodních kořinek a bylo a je v užívání po více než sto rok—dostí dlouhou dobu, důkladně jeho hodnotu skoušiti.

Ne jako jiné léky, neise ho dostati v lékárnách, nřivě dostává se lidem přímo od jediných vyrábětelů a majitelů. Píšte

DR. PETER FAHRNEY & SONS CO.,
19-25 So. Hayes Ave., CHICAGO, ILL.

Pozor na zrak!

Skie na oči připravujeme die nejnovější metody. Máte-li slabý zrak, neodkládejte, bude to jen ku vašemu prospěchu.

Koleni hlavy, závrať odstraní často dobře příspůsobemé brýle.

Tisíce lidí jsme uspokojili. Ceny mírné. 25-1f

A. Cocha & Oldřich Cocha,
registrovaní
čestí optikové
1248 So. 13. Street, Omaha

ILER & CO. GOLDEN SHEAF

Distillovaná z nejlepšího obilí

Vždy úplně čistá, jemná a chutná.

ŽÁDEJTE VŽDY GOLDEN SHEAF WHISKU

Na čistotu a jemnost chutě se můžete spolehnouti.

Můžete jí obdržeti v každém prve třídy hostinci.

Lepší nenaleznete.

Vyrábí jediné: **Iler & Co. Omaha, Neb.**

Pijte pivo **MAGNET** v láhvích

a PEPTOMALT TONIC silivku

Píste si o denně; zalome Vám pivo bez odkladu do kterékoli části Spojených Států. Piva naše jsou čistá, vřezlá a die starého žakého a osvědčeného způsobu vařena. (Nezapomeňte patř o denně.)

PIJTE PIVO S ČESKÉHO PIVOVARU!

ATLAS BREWING COMPANY
BOTTLING DEPARTMENT. JAMES A. BAILEY, řídící.

Joseph Bliss & Son Co.,
kominionáři živým dobytčím.

Uspokojivý prodej. Rybné vyploucí.

SOUTH OMAHA, NEBR.